

Studieplan for Religion, livssyn og etikk, årsstudium (2014–2015)

Fakta om programmet

Studiepoeng: 60

Studiets varighet: 1 år

Undervisningsspråk: Norsk

Stuedsted: Halden

Kontakt

Studieveileder: Karin Helene Anker Rasch

Telefon: +47 696 08 138

E-post: studier@hiof.no

Studieprogramansvarlig

Fakultet for lærerutdanninger og språk

Innholdsfortegnelse

- Informasjon om studiet
- Hva lærer du?
- Opptak
- Oppbygging og gjennomføring
- Jobb og videre studier
- Studieplanen er godkjent og revidert
- Studiemodell

Informasjon om studiet

Studiet kan inngå som del av en bachelorgrad eller som videreutdanning for lærere.

Studiet er et dannelsesfag og inneholder områdene religion og livssyn, filosofi og etikk og fagdidaktikk. Det henter stoff og perspektiver fra religionsvitenskap, teologi, filosofi og idéhistorie, men også fra andre samfunns- og kulturfag, samt pedagogikk. Fagdidaktisk teori og praksis er sentralt i studiet.

Hva lærer du?

Studiets læringsutbytte

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om fagets grunnbegreper (religion, livssyn, etikk, filosofi)
- har kunnskap om religioner og livssyn i faget: mangfold og ulike retninger, trosinnhold, praksis, etikk og estetiske uttrykk, med særlig vekt på kristendommen og norske forhold
- har kunnskap om viktige tros- og livstolkinger i religionene
- har kunnskap om religionenes historie
- har kunnskap om kristendommens historie og trosinnhold
- har kunnskap om hellige tekster: hovedinnhold, historisk bakgrunn og sentrale fortellinger, med særlig vekt på Bibelen
- har kunnskap om uttrykksformer i religionene
- har kunnskap om vestlig filosofihistorie
- har kunnskap om humanismens historie og den moderne livssynshumanismen
- har kunnskap om sekulære livstolkinger med vekt på ideologier
- har kunnskap om etiske teorier og bruken av disse i forhold til noen aktuelle problemstillinger
- har kunnskap om menneskerettigheten og FNs barnekonvensjon
- har kunnskap om å filosofere med barn
- har kunnskap om sentrale arbeidsmåter i faget
- har kunnskap om grunnskolefagets historie
- har kunnskap om reglement for fritak på religiøst og livssynsmessig grunnlag
- har kunnskap om et bredt utvalg av mulige arbeidsmåter i faget og tilsvarende vurderingsformer

Ferdigheter

Studenten

- kan planlegge, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på en selvstendig og faglig gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektiv og de flerkulturelle utfordringene
- kan bruke sentrale arbeidsmåter i RLE med vekt på arbeidet med høgtider, fortellinger og estetiske uttrykk
- kan kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerende arbeidsmåter
- kan reflektere kritisk over innholdet og verdimålingene for faget i skolen og over forholdet mellom fag, undervisning og egen utvikling i yrkesutøvingen
- kan lage lokale læreplaner i RLE
- kan reflektere over egen utvikling i yrkesutøvingen som RLE-lærer
- kan vurdere lærebøker og andre læremiddel i faget
- kan bruke internett og digitale læremidler på en kritisk og pedagogisk måte
- kan bruke barns tanker og forestillinger i filosofiske diskusjoner
- kan samarbeide med andre lærere, elever og hjemmet om faget

Generell kompetanse

Studenten

- har yrkesetisk kompetanse
- kan legge til rette for samarbeid mellom hjem, skole og lokalmiljø
- har forståelse for rollen som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn
- kan gjøre greie for ulike konsekvenser av verdi grunnlaget for skolen

- kan se ungdomskultur og samfunn elles i sammenheng med religioner og livssyn

Opptak

Generell studiekompetanse eller realkompetanse.

Oppbygging og gjennomføring

Studiets oppbygging og innhold

Religion, livssyn og etikk, årsstudium består av fire emner, hver på 15 studiepoeng.

RLE 101: Introduksjon til livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og islam

RLE 102: Introduksjon til etikk, jødedom og kristendom

RLE 201: Fordypning i livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og annet religiøst mangfold

RLE 202: Fordypning i etikk, jødedom, kristendom og islam

Tema for de ulike emnene framkommer i emnebeskrivelsene til det respektive emne.

Organisering og læringsformer

Studentene møter varierte arbeidsformer. Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, arbeid i grupper og individuelt arbeid. Undervisningen bygger på oppdatert forskningsbasert kunnskap. I tillegg kan det være aktuelt med ekskursjoner.

Sentrale områder

Sentrale områder i studiet er fagdidaktikk, grunnleggende ferdigheter, tilpasset opplæring, vurdering, samiske og flerkulturelle perspektiver.

Bruk av bibliotek: Biblioteket skal bidra til studentenes informasjonskompetanse, det vil si evnen til å søke etter, finne, evaluere og bruke relevant faglig informasjon. I tillegg til personlig service, får studentene bibliotekundervisning der målsettingen er at de skal kunne søke i norske informasjonskilder, ha kjennskap til internasjonale databaser og kunne vurdere kvalitet på informasjon. Det vil også bli undervist i referanseteknikk. Bibliotekundervisningen vil bestå av to dobbelttimer, en innføring i informasjonssøk ved studiestart og spesialisert informasjonssøk samt innføring i referanseteknikk i forbindelse med oppgaveskriving. Deltakelse i denne undervisningen er svært viktig for å få et godt utbytte av studiet .

Bruk av IKT: Det forutsettes at studentene benytter IKT aktivt, både som kommunikasjonskanal mellom lærere og studenter og som arbeidsredskap. Det legges særlig vekt på at studentene utvikler en kritisk holdning til internettkilder.

Egenaktivitet: Det forutsettes en utstrakt grad av selvstudium og samarbeid med medstudenter. Studentene inngår i mindre læringsfelleskap (basisgrupper).

Arbeidskrav: Det er knyttet arbeidskrav til studiet. Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen. Se emnebeskrivelsene for mer informasjon.

Utgifter knyttet til studieturer må studentene påkoste selv.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Studentene skal gjennomføre forsknings- og utviklingsarbeid innen de ulike emnenes arbeidskrav, se emnebeskrivelse og semesterplan for mer informasjon.

Evaluering av studiet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og at du deltar i evaluering av studiet. Det enkelte fagmiljø har ansvar for å etablere faste og allment kjente evalueringsrutiner på emnenivå (kalt EVA3).

Tilbakemelding underveis

Studentene får tilbakemelding på arbeidskrav underveis i studiet.

Vurdering

Obligatoriske arbeidskrav må være godkjent før studenten kan framstille seg til eksamen.

Studiet har både muntlig og skriftlig eksamensformer og det benyttes interne og eksterne sensorer.

Se emnebeskrivelsene for mer detaljert informasjon.

Man benytter en gradert karakterskala fra A- F, der A er beste og E dårligste ståkarakter. F er 'ikke bestått'.

Litteratur

Endelig oppdatert litteratur publiseres i den enkelte emnebeskrivelse innen semesterstart.

Jobb og videre studier

Studiet kan inngå som del av en bachelorgrad eller som videreutdanning for lærere.

Religion, livssyn og etikk 60 stp, fyller kompetansekravet som er bestemt for å kunne bli tilsatt som lærer i RLE på mellom- og ungdomstrinnet i norsk skole.

Studieplanen er godkjent og revidert

Studieplanen er godkjent

Fung. dekan Kjersti Berggraf Jacobsen, juni 2011

Studieplanen er revidert

Studieleder Kjersti Berggraf Jacobsen, 20. juni 2014

Studieplanen gjelder for

2014-2015

Studiemodell

Denne studiemodellen har en ny utforming. [Fortell oss hva du synes om den](#)

Høst 2014

Obligatoriske emner

LRLE10113 Introduksjon til livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og islam	15 stp
LRLE20113 Fordypning i livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og annet religiøst mangfold	15 stp

Vår 2015

Obligatoriske emner

LRLE10213 Introduksjon til etikk, jødedom og kristendom	15 stp
LRLE20213 Fordypning i etikk, jødedom, kristendom og islam	15 stp

LRLE10113 Introduksjon til livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og islam (Høst 2014)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Ole Henrik Borchgrevink Hansen

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i

- *Religion, livssyn og etikk, årsstudium og*
- *Religion, livssyn og etikk 1* (30 studiepoeng).

Undervisningssemester

1. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

KUNNSKAP

Studenten har

- kunnskap om religioner og livssyn i faget: mangfold og ulike retninger, trosinnhold og oppfatninger, praksis, etikk og estetiske uttrykk, med vekt på hinduisme, buddhisme, og islam, og på disse religionenes plass i Norge.
- kunnskap om hva religiøse seremonier og høytider har å si for barn og unge med vekt på hinduisme, buddhisme og islam
- kunnskap om religionshistorie innen hinduisme, buddhisme og islam med vekt på eldre tid
- kunnskap om hellige tekster: hovedinnhold, historisk bakgrunn og sentrale fortellinger, med vekt på hellige tekster i hinduisme, buddhisme og islam
- kunnskap om vestlig filosofihistorie med vekt på antikken, særlig menneskesyn og etikk
- kunnskap om humanisme som livssyn i historisk kontekst og som filosofisk perspektiv i ulike varianter i bryting med andre menneskesyn gjennom historien
- kunnskap om sentrale arbeidsmåter og vurderingsformer i faget i forhold til de aktuelle trinnene
- kunnskap om barns og unges gudsbegrep, religiøse forestillinger og opplevelser
- kunnskap om reglement for fritak på religiøst og livssynsmessig grunnlag
- kunnskap om grunnskolefagets historie i hovedtrekk, grunnivelse, innhold og formål
- kunnskap om diskusjonene rundt kognitiv forvirring i møte med religiøst og annet kulturelt mangfold

FERDIGHETER

Studenten kan

- planlegge, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på en selvstendig og faglig gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektiv og de flerkulturelle utfordringene
- sette seg inn i unges tanker og forestillinger om religiøse og filosofiske spørsmål og kan samtale med de om dette
- samtale med unge om forhold som oppstår i forbindelse med vanskelige livssituasjoner
- bruke sentrale arbeidsmåter med vekt på dialog, utforskning, sammenligning og kritisk og analytisk arbeid i undervisning og læring
- samarbeide med andre lærere, elever og hjemmet om faget
- gjennomføre tilpasset opplæring i RLE, blant annet med hensyn til elever med bakgrunn i ulik tro og ulike livssyn
- legge til rette for utvikling av de grunnleggende ferdighetene i undervisningen
- kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerende arbeidsmåter
- reflektere kritisk over innholdet i faget og over verdimålsetningene for faget og over forholdet mellom fag, undervisning og egen utvikling i yrkesutøvelsen
- bruke internett og digitale læremidler på en kritisk og pedagogisk måte i undervisningen

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- har yrkesetisk kompetanse og kan se dette i sammenheng med religiøse og livssynsmessige tradisjoner
- kan legge til rette for samarbeid mellom hjemmet, skolen og lokalmiljøet
- har forståelse for rollen som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn

Innhold

Introduksjon til religioner og livssyn består av følgende hovedtemaer:

- 1.Introduksjon til religionene hinduisme, buddhisme og islam
- 2.Introduksjon til livssynet humanisme
- 3.Introduksjon til eldre filosofihistorie

4.RLE som undervisningsfag i grunnskolen med følgende undertema:

- Fagdidaktikk
- Flerkulturelle perspektiver
- Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene kommer til å møte varierte arbeidsformer. Tilnærmingen til stoffet skjer gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Utgifter knyttet til studietur må studentene påkoste selv, se pkt. Arbeidskrav.

Arbeidsomfang

Det forventes en studieinnsats på 20 timer pr uke i emnet inkludert undervisning.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. Gruppearbeid (2 studenter) med muntlig presentasjon av et faglig og didaktisk tema innenfor emnet med relevans for RLE i skolen.

Arbeidet skal være forskningsbasert.

Nærmere spesifisering av arbeidskravet ligger i semesterplanen.

2. Gruppearbeid (2 studenter): besøke ett trossamfunn med intervju, orientering og omvisning fra trossamfunnets ledelse, eller ansatte.

Arbeidet skal være forskningsbasert og belyse det flerkulturelle perspektivet.

Nærmere spesifisering av arbeidskravet ligger i semesterplanen.

3. Obligatorisk deltakelse i deler av undervisningen, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon.

Sykemelding ved fravær fra obligatoriske deler av undervisningen gir rett til tilpassede oppgaver.

Besøk til trossamfunn må bekostes i sin helhet av studenten.

Ved sykefravær den dagen gruppen besøker trossamfunn, må studenten besøke stedet på egen hånd, dokumentere, og gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav),

må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist. Eventuelt levere skriftlige kommentarer i Fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i Fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Skriftlig, individuell eksamen av 5 timers varighet.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det gis bokstavkarakterer fra A-F.

Eksamensbesvarelsen blir vurdert av én intern og én ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Fagansvarlig lærer har ansvar for at studentene utfører evaluering av emnet RLE 101.

Resultater fra evalueringen og forslag til justeringer følges opp sammen med studentenes representanter i faget RLE.

Litteratur

Litteraturlisten er oppdatert 17. juni 2014.

Kompendium for RLE 101 emnet (høst 2014) selges i bokhandel Remmen.

Religionspedagogikk, fagdidaktikk og RLE-faget:

Læreplan i religion, livssyn og etikk. 2008. Utdanningsdirektoratet. Udir.no

<http://www.udir.no/kl06/RLE1-01/>

Læreplan i religion, livssyn og etikk - samisk. 2009. Utdanningsdirektoratet. Udir.no

<http://www.udir.no/kl06/RLE2-01/>

Melhus, Kjersti og Geir Winje. 2009. Å regne i RLE, kap. 12 ss. 173-184 I: Å regne i alle fag. Fauskanger, Mosvold og Reikerås (red.) Oslo: Universitetsforlaget (Kompendium)

Neegaard, Gunnar (red.) 2006. Innføring i religionskunnskap, ss. 17-40 I: Logos og Dharma: Religioner, livssyn og etikk. Bergen: Fagbokforlaget (23s) (Kompendium)

Sødal, H. K. (red.) 2009. Religions og livssynsdidaktikk. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap.4, 5, 6.

Winje, Geir (2009). Å være digital i religion, livssyn og etikk (RLE), ss. 67-80, I: Å være digital i alle fag. Hildegunn Otnes (red.) Oslo: Universitetsforlaget (Kompendium)

Winje, Geir. 2005. Estetiske arbeidsmåter i KRL (RLE). Høgskolen i Vestfold (8s)

<http://www-lu.hive.no/ansatte/gw/estetiske-arb-m.htm>

Winje, Geir. 2006. Metodisk arbeid med religionenes musikk i KRL. Høgskolen i Vestfold (8s)

<http://www-lu.hive.no/ansatte/gw/metodikk-musikk-krl.htm>

Livssyn, filosofi og fagdidaktikk:

Aadnanes, P. M. 2012 (4. utg.) Livssyn. Oslo: Universitetsforlaget. Ss. 130-160.

Andreassen, Bengt-Ove. 2012. Religionsdidaktikk. En innføring. Oslo: Universitetsforlaget. Kap.6: Filosofi og etikk, ss. 133-148 (Kompendium)

Bondevik, H. og I. Bolstad. 2003. Tenkepauser. Filosofi og vitenskapsteori. Oslo: Akribe forlag. Ss. 21-56 (Kompendium)

Eidhamar, L. G; Leer-Salvesen. P. og Hølen, V. 2007. Den andre. Etikk og filosofi i skolen. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Ss. 13-24, 84-90, 134-147, 277-298.

Lingås, L. G. 2008. Troen på livet vårt, menneskets verd, ss. 159-177 I: Verdier av Leirvik, O. og Åse Røthing (red.) Oslo: Universitetsforlaget (Kompendium).

Schjelderup, Olsholt og Børresen. 1999. Den filosofiske samtalen, ss. 61-76 I: Filosofi i skolen. Oslo: Tano Aschehoug (15s) (Kompendium)

Hinduisme, Buddhisme, Islam og fagdidaktikk:

Grimmitt, Michael, Julie Grove, John Hull, Louise Spencer. 1991. Ganesha, ss.30-43 I: A gift to the child: religious education in the primary school. London: Simon & Schuster (Kompendium)

Jacobsen, Knut & N. R. Thelle. 1999. Hinduismen og buddhismen. Ss. 33-136, 172-266, 305-316 (197s) Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Kildesamling til Kristendomskunnskap med Religions- og Livssynsorientering. 1999.

Einar Thomassen: Islam (Bind 1)

Knut A. Jacobsen: Hinduismen og Notto R. Thelle: Buddhismen (Bind 2)

Utvalgte fortellinger, tekster og bilder

Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter (elektronisk og i bokformat) http://www.krlnett.no/mer_kildesamlingen.htm

Nicolaisen, Tove (2014). Rom og reiser i RLE. Innspill til pluralistisk og gjestfri RLE-didaktikk, ss. 17-27 I: Prismet årgang 65, hefte 1. IKO forlaget (Kompendium)

Nicolaisen, Tove (2013). Pluralistisk religionsundervisning og egengjøring som ideal.

Hva kan vi lære av erfaringene til barn med hindubakgrunn? Ss. 115-137 I: Nordidactica 2013:2.

<http://www.kau.se/nordidactica>

Vogt, Kari. 2008. Hva er islam, Kapittel 1-3, ss. 9-90 (77s) Oslo: Universitetsforlaget.

Winje, Geir. 2010. Høytidsmarkering i barnehagen. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Kap. 2: Høytider og høytidskalendere ss. 16-19.

Kap.4: Høytidsmarkering som arbeidsmåte ss. 24-33.

Kap. 6: Høytider i islam ss.78- 93.

Kap. 7: Høytider i hinduismen ss. 94- 120.

Kap. 8: Høytider i buddhismen ss. 121-137.

Østberg, Sissel. 2003. Muslim i Norge. Oslo: Universitetsforlaget

Kap. 2: Barndommens lukter, smaker og steder ss. 33-104 og

Kap. 3: Ungdomstiden: utprøving, forhandling og tilpasning ss.105-165.

LRLE20113 Fordypning i livssyn, filosofi, hinduisme, buddhisme og annet religiøst mangfold (Høst 2014)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Halden

Emneansvarlig: Ole Henrik Borchgrevink Hansen

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i

- *Religion, livssyn og etikk, årsstudium* og
- *Religion, livssyn og etikk 2* (30 studiepoeng).

Undervisningssemester

1. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har kunnskap om

- Sekulære livstolkinger med vekt på ideologier og nyreligøsitet
- FNs internasjonale konvensjoner om menneskerettene og ILO - konvensjonen om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, samt aktuell diskusjon om menneskerettighetsbegrepet
- vestlig filosofihistorie med vekt på nyere tid
- Samisk religionshistorie
- viktige tros- og livstolkinger i religionene hinduisme, buddhisme og sikhisme i historisk og aktuelt perspektiv, med vekt på europeiske og mer globale forhold
- religionshistorie med vekt på nyere tid fra hinduismen, buddhismen og sikhismen
- hellige tekster med viktige fortellinger i religionene *hinduisme*, *buddhisme*, *sikhisme*, deres litterære uttrykk og sjangrer, virkningshistorie, hermeneutikk og historisk-vitenskapelig perspektiv på tekstene
- grunnskolefaget si historie med særlig vekt på tida etter 1997 og ulike løsninger på religions- og filosofiundervisningen i andre land
- et bredt utvalg av mulige arbeidsmåter i faget og tilsvarende vurderingsformer

Ferdigheter

Studenten kan

- bruke et bredt utvalg av varierte arbeidsmåter med vekt på utforskende samtaler
- bruke digitale verktøy med særlig blikk for kildekritikk i søk etter informasjon og etiske spørsmål om nett- etikette og personvern
- bruke prinsippene for erfaringsbasert forskning i egen virksomhet som RLE- lærer
- kan vurdere lærebøker og andre læremidler i faget, og i egen undervisning
- kan lage lokale læreplaner i RLE
- kan reflektere over egen utvikling i yrkesutøvelse som RLE-lærer
- kan integrere de grunnleggende ferdighetene i RLE-undervisningen: kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, lese ulike typer tekster og regne
- kan tolke hvordan tekster, kunst og arkitektur uttrykker mening i RLE- emnene, gjennom sjangrer, symboler, metaforer og andre virkemidler

Generell kompetanse

Studenten kan

- gjøre greie for ulike konsekvenser av verdigrunnlaget for skolen
- kan se ungdomskultur og samfunn ellers i sammenheng med religioner og livssyn

Innhold

Emnet inneholder følgende av de nasjonale fagemnene:

1. Hinduisme med vekt på nyere tid
2. Buddhisme med vekt på nyere tid
3. Annet religiøst mangfold med vekt på nyere tid: sikhisme, nyreligøsitet og samiske forhold: samisk religion og religiøsitet
4. Filosofihistorie med vekt på nyere tid
5. Livssyn: sekulære ideologier
6. RLE som undervisningsfag i grunnskolens ungdomstrinn med følgende undertema:

- Fagdidaktikk
- Flerkulturelle perspektiv

- Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene vil møte varierte arbeidsformer.

Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Arbeidsomfang

Det forventes en studieinnsats på 20 timer pr uke i emnet inkludert undervisning.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. Gruppearbeid (2 studenter): skriftlig oppgave

Arbeidet skal være forskningsbasert.

2. Gruppearbeid (2 studenter): muntlig presentasjon av et faglig og didaktisk tema innenfor området hinduisme, buddhisme, sikhisme eller samisk religion/religiøsitet med relevans for RLE i grunnskolens ungdomstrinn.

Arbeidet skal være forskningsbasert.

Nærmere spesifisering av arbeidskravet ligger i semesterplanen.

3. Obligatorisk deltakelse i deler av undervisning, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon.

Sykemelding ved fravær fra obligatoriske deler av undervisningen gir rett til tilpassede oppgaver.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav),

må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Eventuelt levere skriftlige kommentarer i Fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i Fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen

Eksamen

Skriftlig, individuell skoleeksamen av 5 timers varighet.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det gis bokstavkarakterer fra A-F.

Besvarelsen blir vurdert av én intern og én ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Fagansvarlig lærer har ansvar for at studentene får utføre evaluering av emnet RLE 201.

Resultater fra evalueringen og forslag til justeringer følges opp sammen med studentenes representanter i faget RLE.

Litteratur

Litteraturlisten er oppdatert 6. august 2014.

Kompendium for RLE 201 emnet (høst 2014) selges i bokhandel Remmen.

Religionspedagogikk og fagdidaktikk

Björlin, O. 2008. Religionsläraren och religionerna, ss.71-85 I: Lundberg og Persson (red.): religionskunnskap.nu. Föreningen lärare i religionskunnskap. Årsbok, 40.

(15s) (Kompendium)

Hansen, M. 2007. Pluralismen indad og udad. Skitse til en pluralistisk religionspædagogik på bakgrund av Robert Jacksons bog fra 2004: Rethinking Religious Education and Plurality, ss.10-15, I: Religionslæreren (5) (6s) (Kompendium)

Helskog, Guro H. 2012. Danning i retning av menneskelig modenhet og visdom gjennom filosofisk dialog? ss. 46-60 I: Norsk filosofisk tidsskrift 47 (1) (Kompendium)

Hinduisme, buddhisme og fagdidaktikk

Jacobsen, Knut A. 2009. Hva er hinduisme. Oslo: Universitetsforlaget.

Kap. 4, 7 og 8, ss. 53-72, 107-136 (46s)

Jacobsen, Knut A. 2012/2000. Buddhismen. Oslo: Pax forlag.

Kap. 9 og 10, ss. 155-196 (40s)

Jacobsen, Knut (red.) 2011. Verdensreligioner i Norge. Oslo: Universitetsforlaget

Kap. 2 og 3: Buddhismen og Hinduismen i Norge, Ss. 31-125 (94s)

Jacobsen & Thelle. 1999. Hinduismen og Buddhismen. Kristiansand: Høyskoleforlaget

Ss. 146-170, 267-272, 284 - 304, 317-330 (64s)

Trainor, Kevin (red.) 2002. Buddhismen Et illustrert oversiktsverk. Oslo: Damm & Søn.

ss.112-114, 120-123, 126-129, 132-151, 162-167, 170-173, 202-203, 222-229 (48s) (Kompendium)

Kildesamling til Kristendomskunnskap med Religions- og Livssynsorientering. 1999.

Bind 2. Utvalgte tekster og bilder fra hinduisme og buddhisme.

Knut A. Jacobsen: Hinduismen og Notto R. Thelle: Buddhismen.

Oslo: Nasjonalt Læremiddelsenter (bok eller elektronisk format)

http://www.krlnett.no/mer_kildesamlingen.htm

Livssyn, filosofi og annet religiøst mangfold

Aadnanes, P. M. 2012. Livssyn. (4.utg.) Oslo: Universitetsforlaget. Ss. 160-291.

Bondevik, Hilde og Inga Bostad. 2003. Tenkepauser: Filosofi og vitenskapsteori. Oslo: Akribe forlag. Ss. 69-168

Botvar & Schmidt (red). 2010. Religion i dagens Norge. Oslo: Universitetsforlaget

Kap. 4. Mot en alternativreligiøs revolusjon? Ss. 60-80 (21s) (Kompendium)

Winje, Geir. 2006. Hva er New Age? Høgskolen i Vestfold. (5s)

<http://www.hive.no/getfile.php/Intranet/Visittkortfiler%20-%20ansatte/Geir%20Winje/new-age.pdf>

Samisk religionshistorie

Kristiansen, Roald E. 2005. Samisk religion og læstadianisme.

Bergen: Fagbokforlaget. Del 1 Samisk religion Ss. 5-38 (33s)

Sikhismen

Sikher.no (2012) Oslo: Nettartikler:

Introduksjon, Sikhismen, Sri Guru Granth Sahib Ji (15s)

Introduksjon: <http://www.sikher.no/2KORT.html>

Sikhismen: Flere underartikler:

Amrit-Khalsa: <http://www.sikher.no/4amrit.html>

Ekteskap: <http://www.sikher.no/4ekteskap.html>

Filosofi: <http://www.sikher.no/4filosofi.html>

Gurdwaraen & Sadhsangat: <http://www.sikher.no/4gurdu.html>

Historie: <http://www.sikher.no/4historie.html>

Kalender og sermonier <http://www.sikher.no/4kalender.html>

Kirtan: <http://www.sikher.no/4kirtan.html>

Kvinner: <http://www.sikher.no/4kvinner.html>

Rahit Maryada: <http://www.sikher.no/4rehat.html>

Sri Guru Granth Sahib Ji: flere underartikler:

Introduksjon: <http://www.sikher.no/6intro.html>

Innhold: <http://www.sikher.no/6innhold.html>

Historie: <http://www.sikher.no/6historie.htm>

Oppbygging: <http://www.sikher.no/6oppbygging.html>

Språk og systematikk: <http://www.sikher.no/6spraak.html>

Sitater: <http://www.sikher.no/6sitater.html>

Behandling: <http://www.sikher.no/6behandling.html>

LRLE10213 Introduksjon til etikk, jødedom og kristendom (Vår 2015)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Espen Schjetne

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i

- Religion, livssyn og etikk, årsstudium
- Religion, livssyn og etikk 1 (30 studiepoeng)

Undervisningssemester

2. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har

- kunnskap om religioner og livssyn i faget: mangfold og ulike retninger, trosinnhold og oppfatninger, praksis, etikk og estetiske uttrykk med vekt på jødedom og kristendom og på disse religionenes plass i Norge
- kunnskap om hva religiøse seremonier og høytider har å si for barn og unge med vekt på jødedom og kristendom
- kunnskap om religionshistorie innen jødedom og kristendom med vekt på eldre tid, og særlig på kristendommens historie fram til og med reformasjonen
- kunnskap om hellige tekster: hovedinnhold, historisk bakgrunn og sentrale fortellinger med vekt på hellige tekster i jødedom og kristendom.
- kunnskap om sammenligninger mellom religiøse tradisjoner og sekulære livssyn
- kunnskap om etiske teorier og bruken av disse i forhold til noen aktuelle problemstillinger
- kunnskap om menneskerettighetene og FNs barnekonvensjon og diskusjonene om ulike konsekvenser av disse for undervisninga i RLE
- kunnskap om diskusjonene rundt kognitiv forvirring i møte med religiøst og annet kulturelt mangfold
- kunnskap om sentrale arbeidsmåter og vurderingsformer i faget i forhold til de aktuelle trinnene
- kunnskap om barns og unges gudsbegrep, religiøse forestillinger og opplevelser

Ferdigheter

Studenten kan

- planlegge, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på en selvstendig og faglig gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektivet og de flerkulturelle utfordringene
- bruke sentrale arbeidsmåter i RLE med vekt på arbeidet med høytider, fortellinger og estetiske uttrykk
- sette seg inn i barns og unges tanker og forestillinger om religiøse og filosofiske spørsmål og kan samtale med dem om dette
- samtale med barn og ungdom om spørsmål som oppstår i forbindelse med vanskelige livssituasjoner
- samarbeide med andre lærere, elever og hjemmet om faget
- gjennomføre tilpasset opplæring i RLE, særlig med tanke på elever med bakgrunn i ulik tro og livssyn
- kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerende arbeidsmåter med tilsvarende vurderingsformer
- legge til rette for utvikling av de grunnleggende ferdighetene i undervisningen
- reflektere kritisk over innholdet og verdimålingene for faget i skolen og over forholdet mellom fag, undervisning og egen utvikling i yrkesutøvelsen
- bruke internett og digitale læremidler på en kritisk og pedagogisk måte i undervisningen

Generell kompetanse

Studenten

- har yrkesetisk kompetanse og kan se denne i sammenheng med religiøse og livssynsmessige tradisjoner
- kan legge til rette for samarbeid mellom hjemmet, skolen og lokalmiljøet
- har forståelse for rollen som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn

Innhold

RLE102 Emnet består av følgende nasjonale fagemner:

1. Jødedom
2. Kristendom
3. Etikk
4. Religionspedagogikk: RLE som undervisningsfag i grunnskolen med følgende undertema
 - Fagdidaktikk

- Flerkulturelle perspektiver
- Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene skal møte varierte arbeidsformer. Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Arbeidsomfang

Forventet studieinnsats i emnet er minimum 20 timer pr uke inkludert undervisning.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. Gruppearbeid (2 studenter) med muntlig presentasjon av et undervisningsopplegg om jødiske eller kristne høytider, eller sentrale ritualer knyttet til RLE på mellomtrinnet i grunnskolen som også er del av emne RLE 101. Arbeidskravet skal være forskningsbasert. Nærmere spesifisering av arbeidskravet ligger i semesterplanen.

2. Obligatorisk deltakelse i deler av undervisningen, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon. Sykemelding ved fravær fra obligatorisk undervisning gir rett til tilpassede oppgaver.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav), må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist. Eventuelt levere skriftlige kommentarer i fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Individuell, muntlig eksamen av 30 minutters varighet.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det brukes gradert karakterskala A- F.
Intern og ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Studentevaluering av emnet i løpet av semesteret som emneansvarlig i RLE 101 har ansvaret for.

Litteratur

Litteraturlisten ble sist oppdatert 10. desember 2014.

Jødedom

- Groth, Bente (2011) *Jødedommen*. Oslo: Pax forlag. Kronologi, ss.12-15, Kap.1-8, ss. 23-109, Kap.12 og 13, ss.164-186. (112s)

- Elgvin, Torleif (1999) Jødedommen i Kildesamling til *Kristendoms-kunnskap med Religions- og Livssynsorientering*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter. http://www.krlnett.no/mer_kildesamlingen.htm (elektronisk og i bokformat) Sidetall i trykte bokformat: Jødiske fester ss. 301-317; Liv og tross ss. 318-334; 338-342; Jerusalem ss. 343-351. (47s)

Kristendom

- Rasmussen, Tarald og E. Thomassen (2002) *Kristendommen - en historisk innføring*. Ss. 13-287. (275s)
- *Evangeliet etter Markus og Paulus' brev til Filemon*. På <http://www.bibel.no/Nettbibelen> (30s)
- Sødal, H. K. (red) *Kristendommen*, (Bind 1. Bibelen) Kristiansand : Høyskoleforlaget. 2009 Kal 1-6 og 8-14 (224 s.)

Etikk

- Vetlesen, Arne Johan og J-O Henriksen (2006) *Nærhet og distanse*. Oslo: Gyldendal. Ss. 157-269 (113s).

Religionspedagogikk

- Danielsen, Ruth (2004) *Kulturbærende fortellinger*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. Kap. 1. og 5. (82 s)
- Schjetne, Espen (2014). «Kritisk blikk på kritikk. Religionskritikk som balansekunst i den offentlige skole» i Afdal, Geir, Røthing, Åse og Schjetne, Espen (red.) *Empirisk etikk i pedagogiske praksiser. Artikulasjon, forstyrrelse, ekspansjon*. Oslo: CappelenDamm Akademiske. Sider 153-175 (22s)
- Sødal, Helje Kringelbotn (red) (2009) *Religions- og livssynsdidaktikk*. Oslo: Høyskoleforlaget. Ss. 11-64, 105-182. (124 s)
- Winje, Geir (2012) *Guddommelig skjønnhet*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 4,5,10 (134 s)
- Winje, Geir (2010) *Høytidsmarkering i barnehagen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. Kap. 5: Høytider i kristendommen, ss.35-77, Kap. 10: Livssynshumanismen og Jehovas Vitner ss. 149-153. (48s)

LRLE20213 Fordypning i etikk, jødedom, kristendom og islam (Vår 2015)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 15

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Studiested: Halden

Emneansvarlig: Mette Ramstad

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidsomfang
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i

- *Religion, livssyn og etikk, årsstudium og*
- *Religion, livssyn og etikk 2 (30 studiepoeng).*

Undervisningssemester

2. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har kunnskap om

- viktige tros- og livstolkninger i religionene jødedom, kristendom og islam, og annet religiøst mangfold i historisk og aktuelt perspektiv, med vekt på europeiske og mer globale forhold

- religionshistorie med vekt på nyere tid og særlig på jødedommens, islams, og kristendommens historie fra reformasjonen og framover. Konfesjonskunnskap
- hellige tekster med viktige fortellinger i religionene jødedom, kristendom og islam, deres litterære uttrykk og sjangrer, virkningshistorie, hermeneutikk og historisk-vitenskapelig perspektiv på tekstene
- sammenligninger mellom religiøse tradisjoner og praksiser
- religiøse, humanistiske og naturalistiske verdiperspektiver i møte med aktuelle utfordringer som spørsmål om: liv og død, kjønn og likestilling, seksualitet, økonomi, miljø og ressursbruk, rusmidler og rusmisbruk
- et bredt utvalg av mulige arbeidsmåter i faget og tilsvarende vurderingsformer

Ferdigheter

Studenten kan

- bruke et bredt utvalg av varierte arbeidsmåter med vekt på utforskende samtaler
- bruke digitale verktøy med særlig blikk for kildekritikk i søk etter informasjon og etiske spørsmål om nett- etikette og personvern
- bruke prinsippene for erfaringsbasert forskning i egen virksomhet som RLE- lærer
- kan vurdere lærebøker og andre læremidler i faget, og i egen undervisning
- kan lage lokale læreplaner i RLE
- kan reflektere over egen utvikling i yrkesutøvelse som RLE-lærer
- kan integrere de grunnleggende ferdighetene i RLE-undervisningen: kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, lese ulike typer tekster og regne
- kan tolke hvordan tekster, kunst og arkitektur uttrykker mening i RLE-emenene, gjennom sjangrer, symbol, metaforer og andre virkemidler

Generell kompetanse

Studenten kan

- gjøre greie for ulike konsekvenser av verdigrunnet for skolen
- kan se ungdomskultur og samfunn ellers i sammenheng med religioner og livssyn

Innhold

RLE202 Emnet omfatter de følgende nasjonale fagemnene: jødedom, kristendom, islam, etikk: religiøse og sekulære verdiperspektiv, og fagdidaktikk

1. Jødedom med vekt på nyere tid
2. Kristendom med vekt på nyere tid
3. Islam med vekt på nyere tid
4. Etikk: Religiøse og sekulære verdiperspektiv
5. RLE som undervisningsfag i grunnskolens ungdomstrinn med følgende undertema:
 - Fagdidaktikk
 - Flerkulturelle perspektiver
 - Samiske forhold
 - Forskningsbasert undervisning

Undervisnings- og læringsformer

Studentene vil møte varierte arbeidsformer.

Tilnærmingen til stoffet skjer i hovedsak gjennom forelesninger, faglig og didaktisk refleksjon, arbeid i grupper og arbeid med oppgaver i klassen. Undervisningen bygger på forskningsbasert kunnskap.

Utgifter knyttet til studieturer må studentene påkoste selv, se pkt. Arbeidskrav.

Arbeidsomfang

Det forventes en studieinnsats på 20 timer pr uke inkludert undervisning.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1. Gruppearbeid (2 studenter): muntlig presentasjon av et faglig og didaktisk tema med relevans for RLE i grunnskolens ungdomstrinn.

Arbeidskravet skal være forskningsbasert.

Nærmere spesifisering av arbeidskravet ligger i semesterplanen.

2. Gruppearbeid (2 studenter): Besøke ett kirkesamfunn med intervju, orientering og omvisning fra kirkesamfunnets ledelse, eller ansatte.

Arbeidskravet skal være forskningsbasert og belyse flerkulturelle perspektiver.

Nærmere spesifisering av arbeidskravet ligger i semesterplanen.

3. Ekskursjon: dagsbesøk: deltakelse på omvisning/møter med trossamfunn.

Deltagelse med spørsmål under besøket og reflekterende oppsummering etter besøk.

4. Obligatorisk deltakelse i deler av undervisningen, se spesifisering i semesterplan for nærmere informasjon.

Sykemelding ved fravær fra obligatorisk undervisning gir rett til tilpassede oppgaver.

Besøkene til trossamfunnene og kirkene må bekostes i sin helhet av studenten.

Ved sykefravær den dagene gruppen og klassen besøker i trossamfunn og kirke, må studenten besøke stedene på egen hånd, dokumentere, og gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Ved sykefravær på de obligatoriske dagene gruppene har presentasjoner (arbeidskrav),

må studentene gi en individuell muntlig presentasjon til klassen på annet tidspunkt på utsatt frist.

Eventuelt levere skriftlige kommentarer i fronter på presentasjoner fra andre grupper, lastet opp i fronter, som student har hatt fravær fra.

Arbeidskravene må være godkjent av faglærer før studenten kan fremstille seg til eksamen

Eksamen

Muntlig individuell eksamen av 30 minutters varighet.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Det gis bokstavkarakterer fra A-F.

Eksamen blir vurdert av én intern og én ekstern sensor.

Evaluering av emnet

Fagansvarlig RLE lærer har ansvar for at studentene får utføre evaluering av emnet RLE 202.

Resultater fra evalueringen og forslag til justeringer følges opp sammen med studentenes representanter i faget RLE.

Litteratur

Litteraturlisten er sist oppdatert 8. desember 2014.

Kompendium for emnet selges i bokhandel: inneholder enkeltkapitler, artikler og utdrag

RLE som undervisningsfag: fagdidaktikk

Repstad og Tallaksen (2014): *Praktisk fagdidaktikk for religionsfagene*. Oslo: Cappelen Damm.

Kap.8: Å undervise om etikk ss. 155-172, Kap.11: Vurdering i religionsfagene ss. 260-287 (44s) **Kompendium**

Rian, D. (1999): Om å sammenligne religioner ss. 40-51 i:

Verdensreligioner i undervisningen. Oslo: Universitetsforlaget (12s) **Kompendium**

UngDialog (2012-13): *Aksjon: Dialog!* Dialogmappen. Utvalgte deler. **Digital**

<http://ungdialog.no/onewebmedia/Aksjon%20Dialog%20mappe.pdf>

Etikk og Verdiperspektiv

Ariansen, Per & Jon Wetlesen (1994): Miljøfilosofi ss.243-278 i:

Etikk – en innføring (red. K. E. Johansen) Oslo: Cappelen (35s) **Kompendium**

Human Etisk Forbund: Human.no (2.4. 2011): Eutanasi- aktiv dødshjelp. Oslo (1s):

<http://www.human.no/Livssynspolitikk/Eutanasi/>

Human Etisk Forbund: Human.no (6.4. 2011): Abort. Oslo (1s):

<http://www.human.no/Livssynspolitikk/Abort/>

Human Etisk Forbund: Human.no (6.4. 2011):

<http://www.human.no/Humanisme/Etiske-utfordringer/Dyr-og-etikk/>

Human Etisk Forbund: Human.no (6.4.2011):

<http://www.human.no/Livssynspolitikk/Religiose-hodeplagg/>

Leirvik og Røthing (red.) (2008): *Verdier*. Oslo: Universitetsforlaget

Åse Røthing og Stine Helena Svendsen: Homotoleranse og heteroseksualitet, ss. 31- 46,

L. Eriksen: Verdifelllesskap eller uenighetsfelleskap? Håndtering av uenighet i klasserommet, ss.120-136) (33s)

Schmidt, Ulla Kap.2: Bioetikk i kristendommen ss. 24-47 i: *Bioetikk i verdensreligionene. Religion, medisin og teknologisk endring* (red. K. Jacobsen). Oslo: Abstrakt forlag (23s) **Kompendium**

Singer, Peter (2006): Å ta liv: Embryoet og fosteret ss. 143-169

i: *Exphil II: Tekster i etikk*. Oslo: IFIKK/Unipub (26s) **Kompendium**

Skatvik, F.S. (15.10.2010): Demokrati ikke egnet til å løse klimautfordringen i:

Fri tanke.no. http://fritanke.no/index.php?page=vis_nyhet&NyhetID=7796 **Digital**

Kristendom

Elstad, Hallgeir (2005): *Nyere norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget. Ss. 7-104 (97s).

Engelsviken, Tormod (2006): Kristendom i Afrika ss. 18-24, i: *Religion og livssyn. Tidsskrift for Religionslærerforeningen i Norge*, 18 (3), 2006. (7s) **Kompendium**

Hvalvik, Reidar & Terje Stordalen (1999): *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap. Ss. 17-48, 111-120, 138-151,161 187-197, 411-419, 444-459 (92s)

NTSF(2006): Israel og Palestina - En økumenisk utfordring. Et samtaledokument fra Norsk Teologisk Samtale forum. Nye Norges Kristne Råd. Oslo: Norges kristne råds skriftserie nr. 14

<http://www.norgeskristnerad.no/doc//Skriftserie/Israel%20og%20Palestina.pdf> (13s)

Romerbrevet fra Bibelen.no: <http://www.bibel.no/Nettbibelen?query=E2QVDMzM2zhL5/OyT38hTA++MOjTxIKall+YCullkeYdJYp8FL8gGA==>

Simensen, Jarle (2003): Kristendommen i Afrika i det 20. århundre – Politisk og sosial funksjon ss.193-209, i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 03/2003(18s) **Digital** på idunn.no

Stålsett, Sturla (2004): Klode søker sjel. Et essay om religion i globaliseringen ss.500-518; i: *Kirk, og Kultur* 2004/4 (16s) **Digital** på idunn.no

Sødal, Helje Kringlebotn (red.) 2002. *Det kristne Norge Innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Torleiv Austad, kap.2: Den ortodokse kirke ss. 23-32,

Paul Leer-Salvesen, kap.3: Den romersk-katolske kirke ss. 35-65,

Sødal, Kap.5: Læstadianismen ss. 125-134,

Austad, Kap.7 Den anglikanske kirke ss. 165-175

Sødal, Kap.15 Den pinsekarismatiske bevegelsen ss. 255-285

Utvalg av kapitler regnes som pensum basert på studentenes arbeidskrav/valg av kirkesamfunn.

Rasmussen, T. og E. Thomassen (2002): *Kristendommen – en historisk innføring*.

kap. 14 Kristendommen blir en verdensreligion, ss. 337-363. Oslo: Universitetsforlaget

Rian, Dagfinn (2011): Kristendommen i Norge ss. 244-262, i: *Verdensreligioner i Norge* (red. Knut Jacobsen) Oslo: Universitetsforlaget

Winje, Geir (1998/2004): *En kort presentasjon av Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige*. HiVe (5s)

<http://www.hive.no/getfile.php/Intranet/Visittkortfiler%20-%20ansatte/Geir%20Winje/mormonene.pdf>

Winje, Geir (1997/2004): En kort presentasjon av Jehovas Vitner. HiVe (7s)

<http://www.hive.no/getfile.php/Intranet/Visittkortfiler%20-%20ansatte/Geir%20Winje/jehovas-vitner.pdf>

Winje, Geir. Jehovas vitner i skolen. Tønsberg: HiVe (3s)

<http://www.hive.no/getfile.php/Intranet/Visittkortfiler%20-%20ansatte/Geir%20Winje/jehovas-vitner-i-skolen.pdf>

Jødedom

Antisemittisme i Norge? Den norske befolkningens holdninger til jøder og andre minoriteter (2012). Oslo: HL senteret. ss. 6-7, 10-18 (11s) Digital

http://www.hlsenteret.no/publikasjoner/HL_Rapport_2012_web.pdf

Chabad.org (2001-2014). New York: Chabad-Lubavitch Media Center. Digital
Utvalgte tekster om tros, - og livstolkning fra ortodoks hasidisk bevegelse
http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/1208507/jewish/Biography.htm
http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/2529/jewish/Baal-Shem-Tovs-16th-Birthday.htm
http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/86041/jewish/Revolution.htm
http://www.chabad.org/global/about/article_cdo/aid/36226/jewish/About-Chabad-Lubavitch.htm
http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/1600970/jewish/Chabad.htm
http://www.chabad.org/therebbe/article_cdo/aid/244372/jewish/A-Brief-Biography.htm
http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/36251/jewish/Background.htm
http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/3194/jewish/What-is-a-Soul.htm
http://www.chabad.org/kabbalah/article_cdo/aid/380433/jewish/Soul-Mates.htm
http://www.chabad.org/kabbalah/article_cdo/aid/380599/jewish/Judaism-and-Reincarnation.htm
http://www.chabad.org/kabbalah/article_cdo/aid/1322499/jewish/The-Mystical-Mikvah.htm
http://www.chabad.org/parshah/article_cdo/aid/1762/jewish/The-Monthly-Marriage.htm
http://www.chabad.org/theJewishWoman/article_cdo/aid/336035/jewish/The-Meaning-of-Hair-Covering.htm
http://www.chabad.org/theJewishWoman/article_cdo/aid/395816/jewish/My-Beloved-Mechitzah.htm
http://www.chabad.org/special/israel/points_of_interest_cdo/aid/588225/jewish/Cave-of-the-Patriarchs.htm
http://www.chabad.org/special/israel/points_of_interest_cdo/aid/588219/jewish/Western-Wall.htm
http://www.chabad.org/news/article_cdo/aid/2767338/jewish/Young-Chabad-Lubavitch-Emissaries-Who-They-Are-Where-Theyre-Going.htm

Feinberg, Lynn C. (2005): *Jødedom* ss. 4-7, i: *Gudsbilde - selvbilde - kjønnsidentitet*
Rapport fra en konferanse om religion, livssyn og kvinneroller.
Arrangør: Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. (4s) **Digital**

Groth, Bente (2011): *Jødedommen*. Oslo: Pax forlag
Kronologi, ss.15-20, Kap.8, 9, 10, 11, 14, 15, ss. 110-122, 123-163, 187-217 (90s)

Humes, Immy (1998): Additional essays on Hasidism, i: *A Life Apart: Hassidism In America*. PBS.org, USA. (20s) **Digital**
http://www.pbs.org/alifeapart/res_essays.html

Kartlegging av kunnskaper og holdninger på området rasisme og antisemittisme i Oslo skolen.
Undersøkelse blant elever (trinn 8-10) i Oslo skolen gjennomført for Utdanningsetaten i Oslo (April 2011): (utført av Perduco) ss. 23, 32, 42-44, 58-60 (8s) **Digital**
http://www.utdanningsetaten.oslo.kommune.no/getfile.php/utdanningsetaten%20%28UDE%29/Internett%20%28UDE%29/PED/Dok/Rapport_UDA_7.6.2011.pdf

Kildesamling til Kristendoms kunnskap med Religions- og Livssynsorientering (1999): Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter .Torleif Elgvin: *Jødedommen* (Bind 2):
Ungdomstrinnet. **Digital**
http://www.krlnett.no/mer_kildesamlingen.htm
Jerusalem – i historie og tanke ss. 343-351; Jødisk mystikk ss. 334-338, Hvem er jøde? Jødisk identitet ss. 339-342; Fra jødisk historie og Antisemittisme og
holocaust ss. 352-355.

Kotel.org. What is the Western Wall. The Western Wall Heritage Foundation. **Digital**
<http://english.thekotel.org/content.asp?id=212>

Rian, Dagfinn (2011): *Jødedommen i Norge*, I: *Verdensreligioner i Norge*, Knut Jacobsen (red). Ss. 166-167, 189-207 (23s)

Richman, Chaim (2000- 2014) *Ascending the Temple Mount*, i: *The Temple Institute* https://www.templeinstitute.org/guide_to_ascending_the_mount.htm

Sacks, Jonathan (2.10.2014) *Europe's Alarming New Anti-Semitism* (published in The Wall Street Journal) and rabbisacks.org. **Digital**
<http://www.rabbisacks.org/europes-alarming-new-anti-semitism-published-wall-street-journal/>

Sacks, Jonathan (3.11. 2014): *The Binding of Isaac* (Vayera 5775), i: rabbisacks.org
<http://www.rabbisacks.org/binding-isaac-vayera-5775/>

Ten Years On: Saudi Arabia's Textbooks Still Promote Religious Violence (2011): Washington: Hudson's Center for Religious Freedom Summary, ss. 8-13 (ca.6s) **Digital**
<http://www.hudson.org/content/researchattachments/attachment/931/sauditextbooks2011final.pdf>

Harel, Amos og Nir Hasson (20.04.14): Temple Mount, a flash point ready to ignite, i: Haaretz.com
<http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/.premium-1.586489>
<http://www.truetorahjews.org/issues/templemount> **Digital**

Islam

Bangstad, Sindre (24.07.2014): Salafisme, i: *Store norske leksikon*. <https://snl.no/salafisme> **Digital**

Jacobsen, Christine (2007): Unge norske muslimer om kjønn og likeverd ss.19-21, i: NIKK - *magasin no.1, Nordisk institutt for kvinne og -kjønnsforskning* (3s)
<http://www.nikk.no/wp-content/uploads/NIKKmag20071.pdf> **Digital**

Kildesamling til Kristendoms kunnskap med Religions- og Livssynsorientering (1999): Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter. Einar Thomassen: Islam (Bind 1): ungdomstrinnet. **Digital**

http://www.krlnett.no/mer_kildesamlingen.htm.

Innledning: Kilder: elektronisk pdf ss. 66 og 57; bokformat ss. 183 og 184

Reisen om natten til Jerusalem og himmelferden: bokformat ss.230-236

Etikk: elektronisk pdf ss. 150-151, bokformat ss. 267-268

Kunst med foto bilder (Shia): elektronisk pdf ss. 151 -154, bokformat ss. 268 - 271

Shia Islam Sharia Sufismen: elektronisk pdf sider: 155 - 162; alternativ bokformat ss. 272- 279

Historisk oversikt: elektronisk pdf ss. 163- 164; alternativ bokformat ss. 280-281

Leraand, Dag (09.11.2014): Den islamske stat (IS), i: *Store norske leksikon*. [https://snl.no/Den_islamske_stat_\(IS\)](https://snl.no/Den_islamske_stat_(IS)) **Digital**

Min bror, terroristen (My Brother: The Terrorist): 2014. Film, tekst tv.nrk.no; avsentralen.no **Digital**

Noble Sanctuary. The Online Guide to Al-Haram al-Sharif in Jerusalem. **Digital**

<http://www.noblesanctuary.com/index.html>

Opsal, Jan (2008): Folkelig islam omtolker islam ss. 32- 35 i: *Religion og livssyn*, no. 4 (opprykk fra 1996) (4s) http://www2.aschehoug.no/un/mm/Reol_1.96.doc **Digital**

Vogt, Kari (2007): *Hva er islam*. Oslo: Universitetsforlaget (41s). Kap. 4: Islamske bevegelser i dag, ss. 92-110, Kap.5: Politisk Islam, ss. 111-124, Kap.6: Kan islam reformeres, ss. 126-134.

Vogt, Kari (2011): Islam i Norge, i: *Verdensreligioner i Norge*, Knut Jacobsen (red). Ss.128-162 (33s)

Vogt, Kari (1995): Shia-islam, kap.9 ss. 180-197 i: *Islams hus*. Oslo: Cappelen (18s) **Kompendium**

White, Jenny B. (2003): *Den moderne islamske kvinnen*. (2s) i: Kilden. Informasjonssenter for kjønnsforskning.

<http://kilden.forskningsradet.no/c16881/artikkel/vis.html?tid=24219> **Digital**